

Megtalálták Minor Pestet

- ◆ Falu a palota alatt
- ◆ Két pince a XIII. századból

Budán az újjáépülő palotában ma sem szünetel az ásás, szenzációs leletek kerülnek elő. Legújabban a Krisztinaváros felőli előudvarban, ott, ahol valaha Hunyadi Lászlót lefejezték, az udvarlakai őrség egykori épülete és a néhai Ybl-lépcső alatt hármas felfedezésre bukkantak.

GÓTIKUS VÁRFAL

Megtalálták a Magyarországon eddig leghosszabb, 165 méteres, összefüggő, tizenhét gótikus támpillérel tagolt, középkori várfalat. Ez a fal, minden jel szerint, a budai vár legősibb, lőréssekkel szabdalta fala. Építése a XIII. századra tehető. Alóla előkerült a Várhegy eddig ismeretlen korszakában, az 1220-as években ide települt földmivesek faluja, Minor-Pest, azaz az ősi Kispeszt kőházainak és vermeinek maradványa, bennük ép mécsstartókkal és cserépedényekkel. Néhány edényben gyümölcs- és szőlőmagvakat találtak. S mindezen túl előkerült az egykori gótikus palota Zsigmond-kori erődrendszerének oly régóta keresett, híres északi kaputoronyja — illetve annak alapjai —, s az úgynevezett Szárazárok gótikus kőhídjának két pillére. Az új felfedezésekkel teljessé válik nagy nemzeti kincsünk.

Mindez csak az első lépés. Lassan befejezik a Várpalota újjáépítését, ma holnap költözik a Galéria, a párttörténeti intézet. Jóval korábbi tervek alapján hamarosan végső formát kap a palota környéke. S itt kezdődik a régészek gondja: a legújabb leleteket miképp mentsék meg az utókornak, a nyilvánosságnak? A pompás gótikus várfalról, az északi torony maradványáról és a palota alatt rejtőző faluról az újjáépítési tervek készítésekor

még nem tudták. A terveket tehát módosítani kellene.

SZÖLŐK A VÁRHEGYEN

Dr. Zolnay László műzeológus, aki e csolás maradványokat kiásta, ezt mondja:

— E műemlékek bemutatása páratlan részletekkel gazdigan a várpalota együttesét. Az északi torony megmaradt alapját, s a keletről-nyugatra hozzá csatlakozó két és félméteres várfalat már csak azért is meg kellene emelni, mert a Karakas-pasa tornyáig vezető szakasza atraktívan elválasztaná a lakott várnegyedet a várpalotától, a majdani kultúrcentrumtól. Ez az északi főkaputorony mintegy zárópontja az erődrendszernek. Aki ezt átlépné, látná, érezné, hogy belépett az egykori palotába. A látogatók a gótikus hidrekonstrukción érnék el a palota orszlános kapujához vezető utat. Ez határozottan impozáns lenne. De addig is folytatnánk a feltárást, mert még hiányzik a kaputorony külső fala és a felvonóhid maradványa.

— A IV. Béla korát megelőző falu romjai azt mutatják, hogy a várhegyen valaha szőlőkertek voltak. E pillanatban nyitva áll még két, XIII. század eleji borospince. Nem ártana az egyiket konzerválni, s bemutatni majd a közönségnek.

NEM KELL SZERPENTIN

— A legfontosabb: az ősi várfalat úgy kell helyre állítanunk, hogy a mai talajszint fölé magasodó árkádsorát láttassuk. Páratlan történelmi érték megmentésén kívül méltó és pompás látvánnyal gazdagítanánk a városképet. Ily módon a Krisztina felől is megtörnénk a várhegy képeinek eddigi egyhangúságát. Ehhez elsősorban el kell tüntetnünk a múlt századbéli, Hauszmann-féle szerpentint, amely a szép

gótikus támpillérekből tizet kettévágott. A szerpentinnek történelmi előzménye nem volt. Utána a pillérek helyreállíthatók lennének, s kibontakozna a százharvanöt méter hosszú, egységes, gyönyörű középkori várfal.

— Elhatározás dolga mindez, de mielőbbi elhatározása. Véleményem szerint a korábbi újjáépítési és rendezési terveket sürgősen felül kell vizsgálni és korrigálni, hogy a Várpalota körüli térség ne legyen sívár, s ne szolgáljon olyasféle technikai célokat, mint autóparkolás, hisz a Dunára néző fal előtt ilyen módon már monotonná tettek egy szakaszt. A krisztinavárosi oldalon ennek nem szabad megismétlődnie — figyelemztet a műzeológus.

Firon András